

Motion till riksdagen 2016/17:2550

av **Magnus Oscarsson m.fl. (KD)**

Jordbruket – moderneringen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en svensk försörjningstrygghet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra beteskravet för mjölkkor i lösdrift och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ansvarsfull offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stöden som ges genom EU:s strukturfonder behöver göras mer schabloniserade och betalas ut via en ansvarig regional nivå, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-ersättningarna ska betalas ut så snart som möjligt och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en riktad forskningssatsning på grödor som kan vara funktionella i Sverige i framtiden och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn ska genomföras av hur biodlingen kan stödjas och utvecklas i vårt land och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av någon form av fond för katastrofskador inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.

Jordbruket är grunden

Jordbruket är grunden för en nations överlevnad. Även om det idag endast är en liten del av befolkningen som arbetar inom jordbruket är vi alla helt beroende av dess produkter för att kunna överleva. Jordbruket påverkar vår gemensamma natur- och kulturmiljö, vilka samtidigt är viktiga förutsättningar för jordbrukets bedrivande. Kristdemokraterna anser att samhället gemensamt ska betala för det vi gemensamt frågar efter, och som enskilda ska vi betala de produkter vi frågar efter – utifrån den kvalitet vi förväntar oss

att få. Värdet av ekosystemtjänsterna ska integreras i samhällsekonomiska beräkningar som ligger till grund för politiska åtgärder, ekonomiska styrmedel m m. Ersättningar till jordbruket ska i ökad utsträckning baseras på de samhällstjänster som jordbruket bistår med, särskilt bevarandet av biologisk mångfald och minskad klimatpåverkan.

Stärk försörjningstryggheten

Den svenska självförsörjningsgraden av livsmedel har minskat kraftigt de senaste decennierna och anges idag till under 50 procent. Om hänsyn tas till att maten ska kunna produceras även när importen av sådant som drivmedel, gödningsmedel, foder och andra insatsvaror skärs av, bedömer expertis på Livsmedelsverket att Sveriges försörjningsgrad ”är lika med noll”. I Sverige saknar vi med andra ord möjligheter att försörja vår befolkning med livsmedel för den händelse att handeln med omvärlden skulle skäras av.

I krig eller kris kan vi räkna med att importen väsentligt försvåras. Även i fredstid kan vårt lands integritet hotas av att någon kan kontrollera tillförselvägarna till Sverige. Detta kan begränsa våra möjligheter att föra en självständig politik. Gränsöverskridande utbrott av smittsamma sjukdomar kan också begränsa rörligheten för människor och varor. Uteblivna oljeleveranser kan slå undan möjligheten att producera drivmedel. I Finland är försörjningsgraden runt 85 procent, detta för att de vet hur viktigt det är att i kristider ha livsmedel till landets invånare. Något som vi i Sverige tycks ha glömt bort.

Världen står inför en situation med klimatförändringar, ökat energibehov och en världsbefolkning på väg mot nio miljarder. Antalet människor som lider av hunger är stort. Även av dessa skäl behöver den svenska jordbruksmarken utnyttjas för produktion.

En förutsättning för att vi ska kunna bevara den svenska livsmedelsproduktionen är att vi bevarar den jordbruksareal som finns i vårt land. Vi behöver också bevara kompetensen som finns inom jordbruksbranschen och en forskning som svarar mot morgondagens behov. För detta krävs en livskraftig svensk jordbrukssektor. Vi behöver också en inhemsk produktion av jordbrukets insatsvaror såsom bränsle, gödningsmedel och reservdelar.

Den nuvarande bekymmersamma situationen har uppkommit genom en lång tids nedprioritering av försörjningstryggheten. Jordbruket är inte vilken näring som helst. Jorden ligger där den ligger och måste brukas av bönder här i landet.

För att produktionskapaciteten ska upprätthållas krävs att verksamheten är lönsam även när vi lever med en stabil omvärld. Då krävs ett mycket nära samarbete mellan staten och producentorganisationerna i samband med politikens utformning. Det gäller exempelvis Sveriges position i förhandlingarna kring EU:s gemensamma jordbrukspolitik och utformningen av olika miljökrav och avgifter.

Under Alliansens regeringstid bedrevs ett omfattande arbete med att förenkla reglerna för jordbruksföretagare, vars kostnader därigenom minskade med 3 miljarder kronor per år. Detta regelförenklingsarbete måste fortsätta. I synnerhet behöver regelverket kring småskalig lokal produktion förenklas.

Åtgärder för att stävja mjölkkrisen

Sveriges mjölksektor upplever en mycket allvarlig kris. Rysslands handelsembargo mot mejeriprodukter från EU har slagit hårt mot Europas livsmedelsproducenter, med pressade priser som följd. En annan anledning till att svenska mjölkbönder har svårt att få lönsamhet i sin verksamhet är att konkurrensen i Europa är grovt snedvriden på grund av ländernas olika förutsättningar att ta del av EU:s stora jordbruksstöd. Kraftfulla politiska åtgärder behöver vidtas om inte mjölkproduktionen i Sverige helt ska försvinna.

Förändring i beteskravet för kor i lösdrift

Vi vill förändra det så kallade beteskravet för mjölkkor i lösdrift. Idag är svenska mjölkbönder förhindrade att ansöka om betesstöd från EU på grund av de nationella reglerna om att mjölkkor måste gå ute och beta under sommaren. Med ett slopat nationellt beteskrav kan svenska mjölkbönder med kor i lösdrift, i likhet med sina europeiska kolleger, få betesstöd från EU. Detta är ett steg mot mer jämlika konkurrensvillkor för Sveriges mjölkbönder.

Det svenska beteskravet är till för att garantera att mjölkborna får utöva sitt naturliga beteende under årets varmare månader. De kor som går i lösdrift kan dock röra sig fritt och utöva sitt naturliga beteende året om; de väljer själva när de äter, vilar och i många fall när de mjölkas. Sveriges bönder har en hög medvetenhet om djurskydd och är måna om sina djurs hälsa. De allra flesta skulle släppa ut sina djur oavsett beteskravet.

Kostnadsersättning för svensk mjölkproduktion

Mjölkkrisen i Sverige är så pass akut att flera åtgärder behöver vidtas. Som ett led i arbetet för bättre konkurrensvillkor för svenska mjölkbönder föreslår vi ett förstärkt stöd för ökad konkurrenskraft i mjölksektorn. Vi föreslår en kostnadsersättning på 1 000 kronor per mjölkko i kostnadsersättning för de merkostnader som kommer med svensk mjölkproduktion i jämförelse med de europeiska länderna.

Nationell medfinansiering av mjölkkrisstödet

Kristdemokraterna avvisar regeringens förslag om att ta pengar från landsbygdsprogrammet för att ge till Jordbruksverkets administration. Därför föreslår vi i vår utgiftsmotion för område 23 att pengarna används till nationell medfinansiering av EU:s krisinsatser för att stärka likviditeten inom mjölksektorn.

Ansvarsfull offentlig upphandling

Den offentliga sektorn har en stor möjlighet att påverka villkoren för företagande på landsbygden via upphandlingen av livsmedel. I Sverige har vi höga djurskyddsnormer och regler som garanterar livsmedlens kvalitet. Det är vi stolta över och så ska det fortsätta att vara. Men i konkurrensen på EU:s inre marknad med länder som i flera fall endast uppfyller de absoluta minimikraven för god djurhållning är det viktigt att den

offentliga sektorn tar sitt ansvar och inte endast låter normen om lägsta pris få råda. Med en offentlig upphandling som drivs av värden om god livsmedelskvalitet, god djurhållning och liten miljöpåverkan får våra skolelever, äldre och vårdtagare en bra kost, och svenska livsmedelsföretag får bättre möjligheter till lönsamhet. Den finska regeringen beslöt nyligen att samma krav som ställs på landets bönder ska ställas vid upphandling. Även Sverige bör på nationell nivå besluta att samma krav ska ställas vid all offentlig upphandling i Sverige.

Förbättringar i EU-stöden

Sverige måste ta vara på de möjligheter som landsbygdsprogrammet och andra EU-program ger oss för att kompensera de producenter som har högre krav från Sverige än vad gemenskapslagstiftningen kräver. Hanteringen av EU-stöden behöver effektiviseras för att bl.a. ta hänsyn till de naturgivna olikheterna i vårt land.

Stöden som ges genom EU:s strukturfonder behöver göras mer schabloniserade och betalas ut via en ansvarig regional nivå.

EU-ersättningarna i rätt tid

Det är viktigt att EU-ersättningarna betalas ut till bönderna så snart som möjligt, oavsett orsaken till fördröjning. En bidragande faktor till många svenska mjölkbönders likviditetskris är de försenade utbetalningarna från landsbygdsprogrammet. Under rådande mjölkkras är det många bönder som inte har ekonomisk kapacitet att ligga ute med pengar under så lång tid. Regeringen har ibland använt EU-ersättningarna till jordbruket som en sorts budgetregulator. Man har därigenom fördröjt utbetalningarna. Inga andra EU-länder agerar på detta sätt. Sverige bör alltid ta hem och betala ut EU-ersättningarna så snart de finns tillgängliga, detta för att underlätta böndernas likviditetssituation och för att låta pengarna komma till nytta i den svenska ekonomin.

Jordbruksforskningen

Jordbruksforskningen behöver i samverkan med näringen satsa på att utveckla förädlingstekniken för att kunna ta fram nya grödor med förutsättningar att klara framtidens förändrade klimat och minska behovet av bekämpningsmedel. Tyvärr har vi idag otillräcklig forskning på grödor som kan vara funktionella i Sverige i framtiden. Här vill vi se en riktad forskningssatsning. I vår budgetmotion för utgiftsområde 23 föreslår Kristdemokraterna utökade anslag med 15 miljoner kronor till forskning om nya jordbruksgrödor.

Det behövs även fortsatt arbete för att minska övergödningen av åar, vattendrag och hav genom ett mera hållbart brukande, bland annat via insatser som ”Greppa Näringen”. Hållbara gödningsmetoder behöver utvecklas, inte bara utifrån självförsörjnings- utan också miljösynpunkt. Vid Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU, bedrivs intressant forskning bl.a. om hur energigrödor kan användas vid framställning av kvävegödsel.

Bättre förutsättningar för biodlingen

Till följd av kemikalieanvändningen har beståndet av vildbin och andra insekter som utför pollinering av växter minskat. När denna ekosystemtjänst inte fullt ut går att räkna med behöver den förstärkas. En viktig funktion i detta sammanhang har de honungsbin som biodlare har. För att stödja biodlarna i den viktiga funktion deras bin har för pollineringen behöver en översyn göras av hur denna verksamhet kan stödjas och utvecklas. Ett sätt kan vara genom information och opinionsbildning. Miljögifterna drabbar också tambin. Biodlingen är också utsatt för skador från vilt, främst björn. Länsstyrelserna, som ansvarar för utbetalning av viltskadeersättning, har väldigt olika policy för detta. I vissa län får biodlarna 0 kronor men i ett annat upp till 5 000 kronor per förstörd bikupa. Det behövs ett konsekvent erkännande av biodlarnas rätt till viltskadeersättning.

Ersättning vid skördekatastrofer

Sedan ett antal år tillbaka finns det i Sverige inget offentligt finansierat stöd till lantbrukare som drabbas av skördeskadorna. Sedan det statliga skadeskördeskyddet avskaffades har man från LRF:s sida undersökt möjligheterna till en försäkringslösning för skördeskadorna till följd av exempelvis omfattande regn eller torka. Det har visat sig att det inte finns någon möjlighet att erbjuda försäkringar mot skördeskadorna på rent kommersiell grund. Inte heller finns det något exempel på ett land där bönderna erbjuder rent kommersiella försäkringar mot skördeskadorna. Alla skördeskadeförsäkringar i världen, inklusive i USA, har någon form av offentlig medfinansiering. Avsaknaden av offentlig medfinansiering av skördeskadorna innebär att de svenska bönderna har (ytterligare) en konkurrensnackdel i förhållande till sina utländska kollegor. Inom landsbygdsprogrammet finns möjligheter att subventionera försäkringspremier eller program för inkomststabilisering. Det kräver dock att det finns kommersiella lösningar på marknaden. Ett återinförande av ett system liknande det gamla skördeskadestycket riskerar att bli ganska ineffektivt. Däremot finns det anledning att utreda införandet av någon form av fond för katastrofskadorna inom jordbruket. I ett sådant system skulle ersättning i princip endast utgå vid totalskada på 100 procent, inte som i det gamla skördeskadestycket en bedömning av om det är 50 eller 60 procent skada. Systemet bör så långt möjligt bygga på existerande struktur med jordbruksverk och länsstyrelser som förvaltande, kontrollerande och utbetalande myndigheter.

Magnus Oscarsson (KD)

Annika Eclund (KD)

Aron Modig (KD)

Roland Utbult (KD)

Emma Henriksson (KD)

Lars-Axel Nordell (KD)